

Altijd een passend vervolg

Jongeren kunnen aan het eind van het tweede jaar van het vmbo kiezen voor het volgen van een doorlopende leerroute vmbo-mbo, als de school deze route aanbiedt.¹ Er kunnen tijdens de opleiding verschillende redenen zijn die er toe leiden dat een jongere op enig moment de doorlopende leerroute niet kan of wil voortzetten. Voorbeelden hiervan zijn een verhuizing, het niveau van de opleiding blijkt niet goed aan te sluiten bij de capaciteiten van de jongere of de jongere besluit tussentijds een andere opleiding te willen volgen. Het is de taak van de betrokken vmbo- en mbo scholen om de jongere te ondersteunen bij een overstap naar een opleidings-traject dat zo goed mogelijk aansluit bij zijn/haar talenten en behoeftes. Daarom moeten scholen die samen een doorlopende leerroute aanbieden gezamenlijk afspraken maken over de manier waarop zij handelen in deze situaties, en deze afspraken op hoofdlijnen vastleggen in de samenwerkingsovereenkomst.² In deze bouwsteen leest u hoe u dit kunt aanpakken en de wettelijke eisen die aan deze overstapoptie worden gesteld.

Maak samen afspraken in de samenwerkingsovereenkomst

Om de overstapoptie goed te organiseren, is het belangrijk om voorafgaand aan het starten van de doorlopende leerroute heldere afspraken te maken over welke opties een jongere heeft die tijdens de route onverhoopt een overstap moet maken. Ervaringen uit de experimenten leren dat een vmbo- en mbo-school er dan voor kunnen zorgen dat een jongere op een passende plek terecht komt. Daarom moeten er in de samenwerkingsovereenkomst algemene kaders zijn opgenomen voor de overstap.

De vo- en mbo-school bepalen zelf welke afspraken over de overstapoptie zij in de samenwerkingsovereenkomst opnemen. Dit hoeft niet een onuitputtelijke lijst met opties te zijn, maar het is wel belangrijk dat de vmbo- en mbo-school van tevoren nadenken over hoe zij de jongere een zo kansrijk mogelijk alternatief kunnen bieden. Een nadere uitwerking van deze afspraken kan bijvoorbeeld ook worden opgenomen in de schoolgids, zodat de jongere (en zijn/haar ouders) op de hoogte zijn van de werkwijze van de overstapoptie voor de betreffende doorlopende leerroute.

Ga uit van algemene kaders; geen blauwdruk

Hoe de uitwerking van de overstapoptie er precies uit moet zien, is afhankelijk van de situatie en de keuze van de scholen en de jongere zelf (en diens ouders). Uiteindelijk is het doel om de jongere die de doorlopende leerroute om welke reden dan ook verlaat, een passend alternatief te bieden zodat hij/zij in staat wordt gesteld om een diploma te halen.

Zoek in gezamenlijk overleg naar zo een kansrijk mogelijk alternatief voor de jongere

Een jongere die een doorlopende leerroute verlaat, moet altijd een alternatief geboden worden om een vmbo- of mbo-diploma te kunnen halen.

Afhankelijk van het moment waarop een jongere uit zijn doorlopende leerroute wil stappen, kan de overstapoptie bestaan uit een overstap naar een vmbo- of een mbo-opleiding. Dit kan zowel een andere doorlopende leerroute als een reguliere opleiding zijn. De vmbo- en mbo-school beoordelen samen op basis van het bereikte onderwijsniveau en de leeftijd van de jongere wat het beste alternatief is.

¹ In een doorlopende leerroute wordt vmbo- en mbo-stof als één geheel aangeboden, vanaf de bovenbouw in het vmbo tot en met het behalen van een mbo-diploma op niveau 2, 3 of 4.

² Met de wet doorlopende leerroutes vmbo-mbo is een samenwerkingsovereenkomst verplicht om een doorlopende leerroute aan te mogen bieden. Hierin moeten ook afspraken worden opgenomen over de overstapoptie. Gebruik de bouwsteen samenwerkingsovereenkomst voor tips en een voorbeeldformat. Aoc's en verticale scholengemeenschappen vmbo-mbo stellen een interne regeling op in plaats van een samenwerkingsovereenkomst.

De wet doorlopende leerroutes vmbo-mbo stelt hierbij een aantal belangrijke uitgangspunten t.a.v. de vooropleidingseisen³:

- Als een jongere in het kader van de overstapoptie een diploma wil halen bij dezelfde mbo-instelling als waar hij/zij eerst de doorlopende leerroute volgde, dan gelden de vooropleidingseisen niet. De vo-school en mbo-instelling kijken dan samen op basis van het bereikte opleidingsniveau en de leeftijd welke opleiding geschikt is. Het is dus mogelijk dat de jongere start of verder gaat in een mbo opleiding, ondanks dat het vmbo diploma niet is behaald. Dit hangt natuurlijk samen met de combinatie van behaalde vo- en mbo-onderdelen. De vooropleidingseisen mogen hier dan niet in de weg staan.
- Als een jongere over wil stappen naar een andere instelling en niet voldoet aan de vooropleidingseisen voor een bepaalde opleiding, dan kan de mbo-instelling die jongere toelaten nadat uit een (geschiktheid)onderzoek is gebleken dat hij/zij geschikt is voor die opleiding.⁴ Aangezien de andere instelling de student niet kent, kan de instelling voor toelating onderzoeken of de student naar verwachting de opleiding zal kunnen afronden. Hoe dat onderzoek eruit ziet is aan de instellingen, het is dus vormvrij.

Hieronder zijn verschillende voorbeelden gegeven over het maken van afspraken over de overstapoptie. Er is onderscheid gemaakt tussen de doorlopende leerroute en de geïntegreerde leerroute. U kunt deze voorbeelden gebruiken voor de nadere uitwerking van de overstapoptie.

Overstapoptie in de doorlopende leerroute

Overstap na het derde jaar van de doorlopende leerroute

In een doorlopende leerroute haalt een jongere zowel een vmbo- als een mbo-diploma. Het vmbo-diploma moet uiterlijk in het derde jaar van de doorlopende leerroute worden behaald. Mocht een jongere na dit jaar zijn vmbo-diploma niet hebben behaald, dan treedt de overstapoptie in werking. In de samenwerkingsovereenkomst kunnen de vmbo- en mbo-school afspraken maken over hoe zij een jongere in een dergelijke situatie begeleiden naar een diploma. Een optie kan bijvoorbeeld zijn dat de jongere zonder het behalen van het vmbo-diploma, de mogelijkheid krijgt om in te stromen in een (andere) mbo-opleiding op een vergelijkbaar niveau. Ook is het, net zoals in het reguliere traject mogelijk dat een jongere moet doubleren om zijn/haar vmbo-diploma te kunnen halen.

Opleiding in een andere richting

Een jongere kan er bijvoorbeeld tegenaan lopen dat hij/zij voor een route in een opleidingsdomein heeft gekozen dat toch niet blijkt aan te sluiten op zijn/haar interesses. In deze situatie is een overstap naar een opleiding die leidt tot een vergelijkbaar diploma in een andere richting het meest logisch. De vmbo-school en mbo-school kijken daarbij naar het bereikte onderwijsniveau en de leeftijd van de jongere. De jongere kan zijn opleiding hervatten binnen dezelfde school, maar er kan ook in de regio worden gezocht naar een andere geschikte plek die aansluit bij de wensen en mogelijkheden van de jongere. In de samenwerkingsovereenkomst kunt u hierover nadere afspraken maken.

>>

³ Wet doorlopende leerroutes vmbo-mbo; artikel 8.5a.15. Overstapoptie

⁴ als bedoeld in artikel 8.2.1, zesde lid, WEB

Overstapoptie in de geïntegreerde route

In de geïntegreerde route van vmbo-basis naar mbo 2 kan (een deel van) het vmbo-examen achterwege worden gelaten. Met de VO-raad en MBO Raad is de afspraak gemaakt dat in het geval een jongere zich terug trekt uit de geïntegreerde route hij of zij altijd gegarandeerd is van een passende plek, conform motie Kwint.⁵ Dit betekent niet dat een jongere in dat geval automatisch naar Entree doorstroomt.

Bij het zoeken naar een passende plek, is het belangrijk om de jongere een zo kansrijk mogelijk alternatief te bieden. Afhankelijk van het moment waarop de deelname aan de geïntegreerde route wordt beëindigd, moeten jongeren in een ander profiel of route in het vmbo-bb of een andere route of opleiding van mbo niveau 2 kunnen instromen. Alleen wanneer het behalen van een startkwalificatie echt niet lukt, is het wenselijk de jongere zo snel mogelijk via de Entree opleiding naar een baan te begeleiden.

In de samenwerkingsovereenkomst kan bijvoorbeeld worden aangegeven hoe de vmbo- en de mbo school waarborgen dat de jongere zo kansrijk mogelijk zijn/haar onderwijsroute kan vervolgen. In sommige gevallen ligt het voor de hand om de jongere de huidige route te laten voltooien om hem/haar vervolgens voor een nieuwe opleiding niveau 2 of 3 in het mbo te laten kiezen in een ander opleidingsdomein of naar een andere kwalificatie. Het onderwijs moet immers zoveel mogelijk jongeren naar een startkwalificatie met kans op werk begeleiden.

Een andere oplossing kan zijn om de jongere het vmbo examen te laten doen, zodat hij/zij dat laatste jaar niet hoeft af te maken en een andere mbo-opleiding kan kiezen. Dit is afhankelijk van wat de jongere zelf wil, en op welk moment hij/zij de opleiding wil verlaten.

⁵ Kamerstuk 35336, nr. 20